

KÉPES SPORT

14

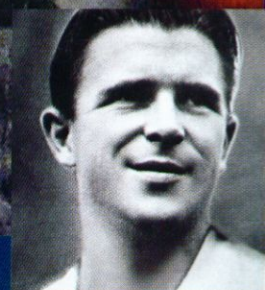
I. ÉVFOLYAM
14. SZÁM
2003.
NOV. 25. - DEC. 1.
www.kepessport.hu

195 FT

RÖGBI - VB

Életre-halálra

ÖTVEN ÉVE IMÁDJUK A 6:3-AT

PUSKÁS ÖCSI

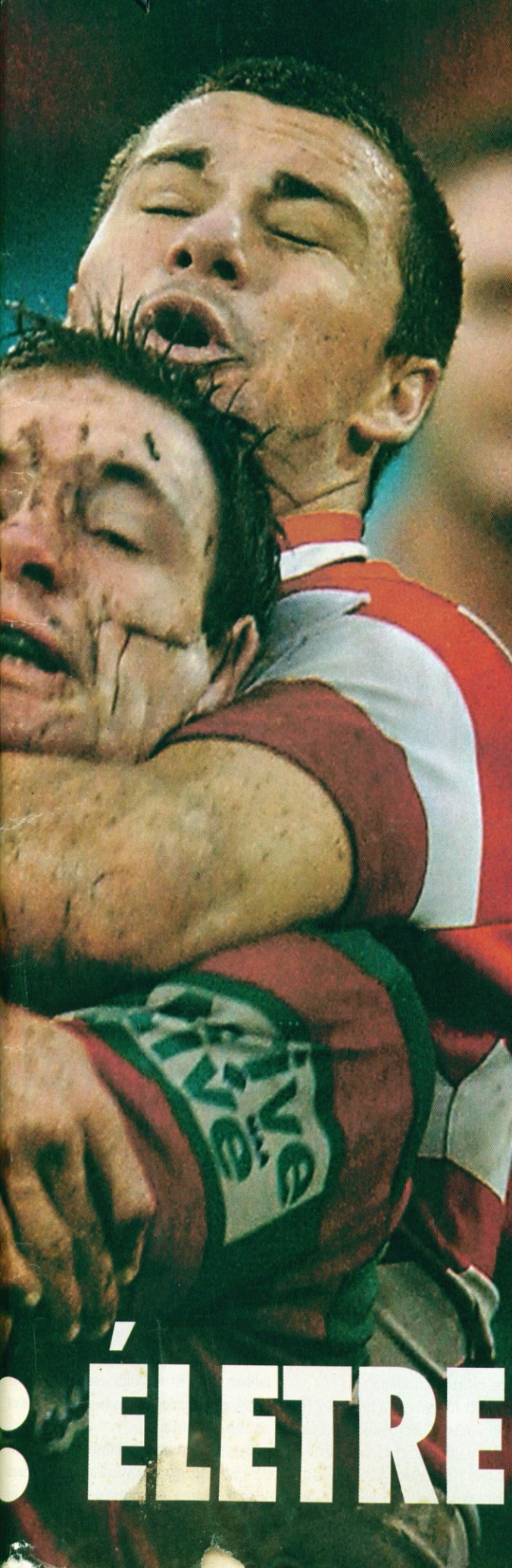
Aki tud, aki jobb,
aki felkészült,
azt rögbiben
nem érheti
meglepetés.

FOTO: GETTYIMAGES

.. RÖGBI

A tradíciók miatt csak
1995-ben tértek át a profizsugra.
Igaz, addigra már régen
alamatörökké váltak

1823-BAN EGY
LABDARÚGÓ-MÉRKŐZÉS
KÖZBEN BIZONYOS
WEBB ELLIS
MINDENKI ÁLTALÁNOS
DÖBBENETÉRE
MEGFOGTA A LABDÁT,
MAJD A KAPUVONAL
MÖGÉ FUTOTT VELE,
ÉS AZT OTT LETÉVE
GÓLT KIÁLTOTT.
Ezt követően
KIJELENTETTE: MÁTÓL
KEZDVE EZ ÍGY LESZ.
NA MÁR MOST VAGY
ANNYIRA MEGTETSZETT
AZ ÚJ DOLOG
A TÖBBIÉKNEK, HOGY
Ezt különösebb
feltétel nélkül
elfogadták tőle,
vagy csak Ellis
határozott fellépése
és személyisége
miatt nem mertek
ellentmondani neki.
Persze az is lehet,
hogy az övé volt
a labda... Az azóta
eltelt közel kétszáz
évben világszerte
százmilliókat
„fertőzött meg” és
ragadott magával
a sportág szépsége
és keménysége.
A hét végén véget
ért rögbi-világ-
bajnokságon
a Webb Ellis-
kupáért küzdöttek
a csapatok.

A „Melyik volt előbb: a tyúk-e, vagy a tojás?” talányához hasonlóan biztos választ nem tudunk adni arra a kérdésre sem, hogy a labdarúgásból fejlődött-e ki a rögbi mint sportág, vagy éppen fordítva.

Érdekes és egyben rendhagyó, hogy egyik fél sem követeli magának az elsőbbséget, hanem a másiktól eredezteti önmömagát.

A futballisták úgy tudják: először volt valami szabályok közé be nem szorított, labdával játszott csapatsportág, amelyben egy idő után vezették be azt a megszorító intézkedést, hogy csak az egyik, a kapusnak kinevezett és beöltöztetett játékos érintheti meg mérkőzés közben kézzel a labdát. Az elején, mivel nehezen ment az átállás, hogy kézzel ne kapjanak bele a labdába, vagy éppen ne fogják meg azt, a futballisták mindkét markukban egy-egy pénzérmét szorongattak, aztán ha megfogták a labdát, a pénz kiesett belőle. Akinek a kezében maradt, az egyrészt elmondhatta magáról, hogy szabályosan játszott, és a meccs végén megtarthatta a pénzt. Ezt azonban még ne tévesszük össze a profizmussal... Egy idő után már nem kellett ehhez a pénzes cselhez folyamodni, igaz, a pénz is több lett: ma már a zsebekbe sem fér bele, inkább bankszámlán gyűjtik.

Mindezzel szemben a rögbi világában egy dátum és egy név biztos, ahogyan arról a bevezetőnkben már írtunk.

Persze erről az alaptörténetről Óceániában hallani sem akarnak, hiszen a rögbi náluk találták ki, mondhatni: őshonos óceániai csapatsportág.

Vagy éppen ausztrál találmány?

Az igazságot senki sem ismeri.

Egy biztos: a kezdetekben két szomszédos vagy csak közeli település lakói – kell-e mondani, minden bizonnyal férfiak – valószínűleg állati származékú labdával vívtak harcias csatát. Szeretnénk azt hinni, hogy unaloműzésből, illetve ártatlan kivagyiságból. A cél az volt, hogy a másik falu főkapuján keresztül-vigyék a labdát. Szabály és időkorlátozás nem zavarta őket...

A tojásfocinak – nevezzük gyűjtőné-

ÉLETRE - HALÁLRA

A röghi, bármilyen meglepő, egyáltalán nem sérülésveszélyesebb, mint más csapatsportág.

FOTÓ: GETTYIMAGES

A FUTBALL ROSSZ PÉLDÁJA

A fanyalgó szakmabeliek nemigen örültek az idei vb-döntő párosításának, már-már a kialakult ausztrál–angol aranycsatának (hangulatjelentéseink az 51. oldalon). A semleges fanyalgók szerint ugyanis a két nemzet csapata nem a klasszikus felfogásban játszik, sokkal inkább a fegyelmezett, taktikus röghijűeknek köszönhetik a döntőbe jutást. Az elődöntőben így az esélyesebb, igazán látványos, ponterős röghit játszó csapatok, mint Új-Zéland és Franciaország, elvéreztek a kivárára, a fegyelmezett védőmunkára alapozó vetélytársakkal szemben. Az ellenfél altatott, tördelte a játékot, nem adta ki kezéből a labdát, keveset kezdeményezett, és a látványos akciók helyett a kevésbé látványos rúgásokból elért pontokra épített. Pár évvel ezelőtt a klasszikus futballban történt hasonló változás, amikor a „csak gölt nem kapni” elv uralkodott el a sportágban...

ven így – számtalan alfaját játsszák a világon. Például Írországbán a gael-futball annyira népszerű, hogy több igazolt játékos tudnak felmutatni, mint labdarúgásban vagy éppen röghiben – pedig egyikben sem tartoznak az abszolút futottak még mezőnyébe. Ausztráliában kör alakú pályán gyötrik egymást a felek, míg az Egyesült Államokban modern gladiátorok feszülnek egymásnak az amerikai futballban.

Az átjárás egyik sportágból a másikba – hiszen itt majdnem minden esetben teljesen más sportágokról beszélhetünk – nincs kizárva, persze nem túl gyakori, próbálkozások azért mindig akadnak. Legutóbb az angol röghiválogatott egyik ásza próbálta ki magát az amerikai futballban, tiszteletét téve néhány edzésen egy NFL-s profigárdánál. Szakértők sze-

rint a két sportág három-négy dologban valóban megegyezik egymással, de legalább százban különbözik. Az amerikai futballban négyórás egy-egy mérkőzés, maximum egy-másfél perces akciók vannak, amelyeket többperces pauza, felállás, taktikai megbeszélés követ. A játékosok kora tavasztól késő őszig robotolnak az edzéseken, de ez teljesen más edzőmunka, mint amit például a röghisek végeznek. Sokkal statikusabb. Egy amerikai futballista a röghimeccsen öt perc alatt elkészülne az erejével, ott ugyanis nincs idő a pihenésre, az erőgyűjtésre, ott nincs üresjárat.

A röghi két fő irányzata már száz éve szétvált egymástól: ismerünk egy uniós és egy ligaröghit. Az előbbiben tizenöt, az utóbbiban tizenhárom játékos alkotja a csapatot. Az uniósban a közép- és fel-

sőosztály tagjai, szimpla polgárok – orvosok, ügyvédek, kereskedők – egyszerű testmozgásként üzték kedvenc röghijűket, kipróbálva magukat, erejüket és ügyességüket. Ha lesérültek, legfeljebb egy-két hétre kiestek a praktizálásból, az üzletmenetből, de aztán minden folytatódott ugyanúgy és ugyanonnan.

Ezzel szemben a ligaröghiben kétkezi munkások szerepeltek. A fizikai felépítésük és edzetségük okán elsősorban a bányászok körében vált népszerűvé a szórakozás eme sportos formája. A veszély azonban az ő esetükben hatványozottabban fennállt: sérülés esetén elvesztették munkájukat és egyben a pénzkereseti lehetőségüket is.

Ezt egy idő után valamivel kompenzálni kellett, így a pályára lépésért pénzt kaptak. Ennek köszönhetően képbe ke-

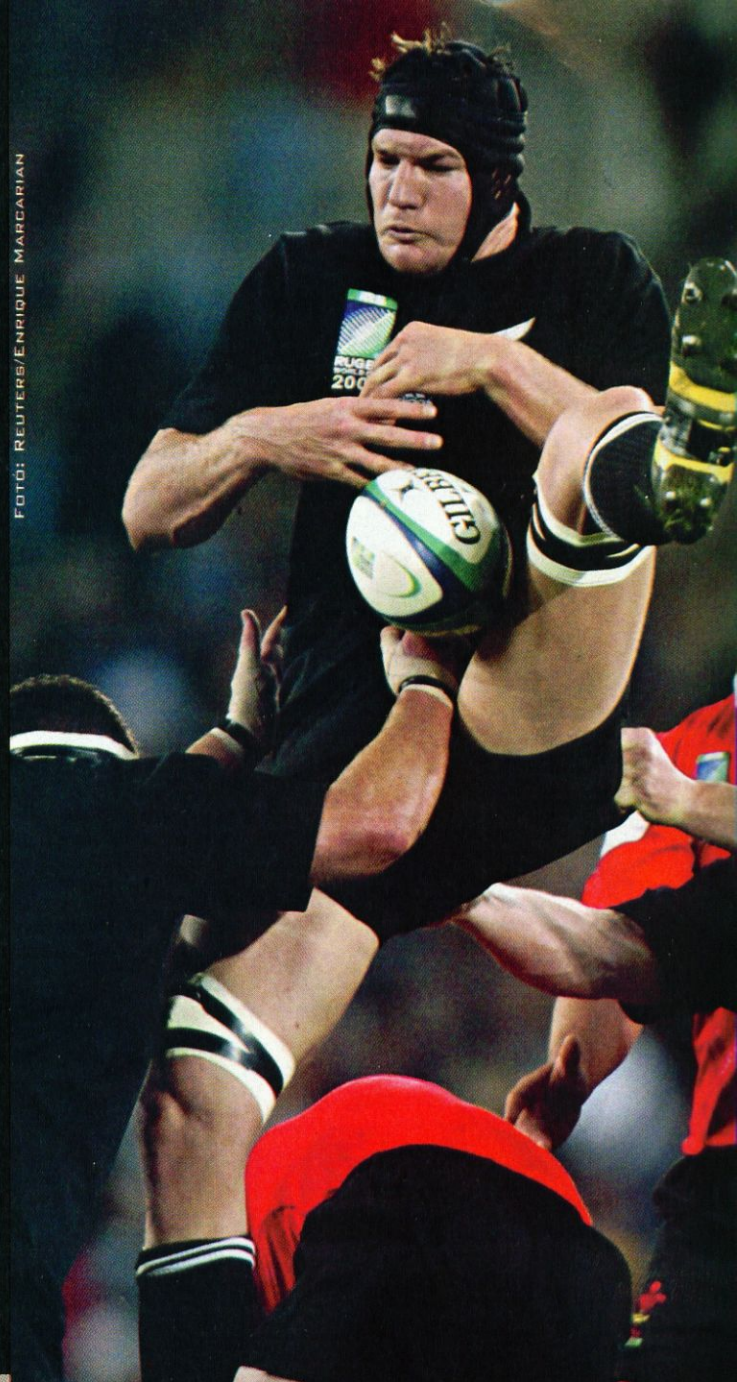
Ritka a súlyos sérülés, de a térd- és bokaszalagok extra igénybevételnek vannak kitéve

MESÉL AZ ŐSI TÁNC

A rögbiben üde színfoltot jelent az a mérkőzés, amelyen valamelyik óceániai együttesel kerül szembe egy-egy nemzeti válogatott, hiszen ezeken a találkozókön a kezdőrúgás előtt valóságos színházi előadást láthat a közönség, táncos koreográfiával körítve. A leginkább harci táncra emlékeztető mozdulatsor, amelyet egy vezető táncos szövege konferál fel, a legnépszerűbb válogatottak köszönhetően vált világszerte ismertté. Az új-zélandi játékosok, akiket szimplán „allblacks”, „mindenki fekete” beceneven emlegetnek a világban – mert hogy tiszta fekete szerelésben játszanak –, keményebb táncot lejtenek, mint a többiek. Tonga, Fidzsi-szigetek, Szamoa legjobbjai ugyanis egy lágyabb stílusú táncsal nyitnak. Különös, de mégis a közös történelmi emlékekre utal: bár a táncok összképe és a lépések sokban különböznek egymástól, az alap történet mindegyik óceániai nemzetnél azonos. A táncuk tradicionálisan egy történetet mesél el, mely szerint egy ember, aki egyedül ment el vadászni, beleesett egy gödörbe, és megsebesült. A gödör mély volt, a sérülés súlyosnak tűnt, a sebesült egyedül nem volt képes kimászni a gödörből. Csak hogy arra jött egy igaz barát, aki kimentette őt, visszaadván neki a napfényt és a szabadságot, aminek köszönhetően később fel is épült.

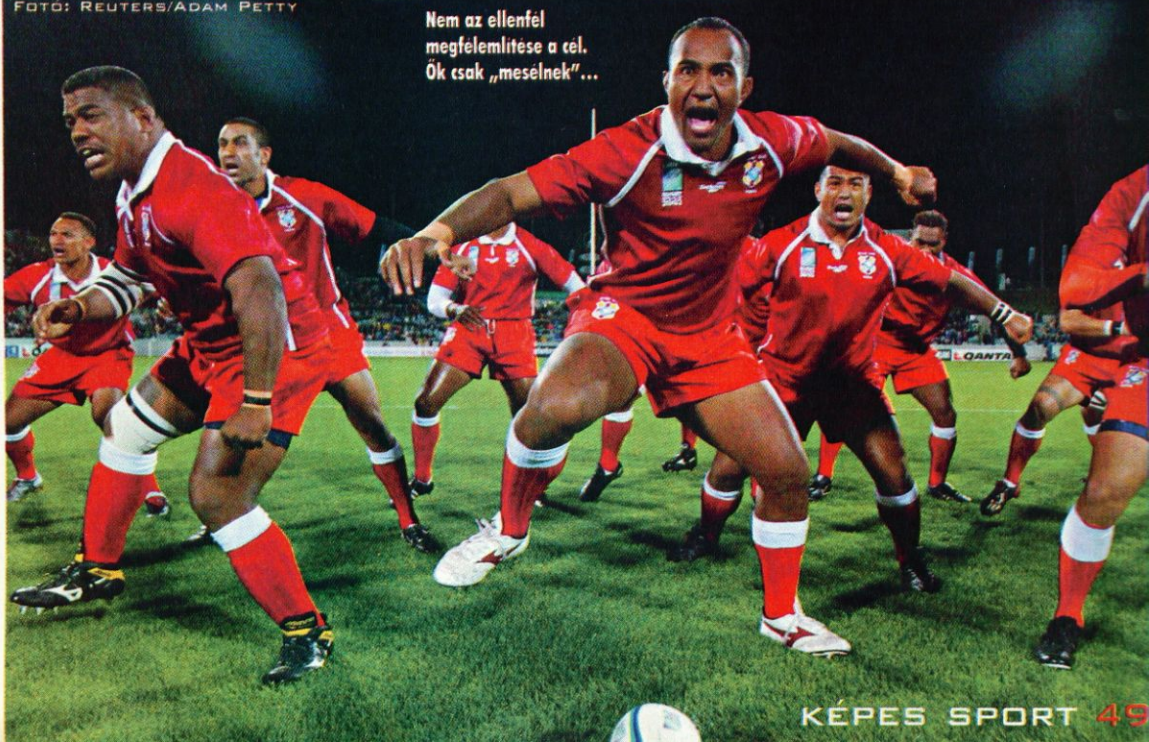
A tánc ezt az örömet szimbolizálja, az életbe és az igaz barátságba vetett feltétlen hitet hirdeti. Csapatsportágról lévén szó, különösebben nem is kell kitérni egy ilyen ritus közösségformáló szerepére és erejére. Amíg nevezett nemzetek legjobbjai táncolnak, az ellenfél játékosai a pálya túloldalán csipőre tett kézzel, netán éppen egymás vállát átkarolva szemlélik a produkciót, ami eltart akár egy percre is. Ez azonban belefér, hovatovább a mérkőzést körítő show-műsor része.

FOTÓ: REUTERS/ENRIQUE MARCARIAN

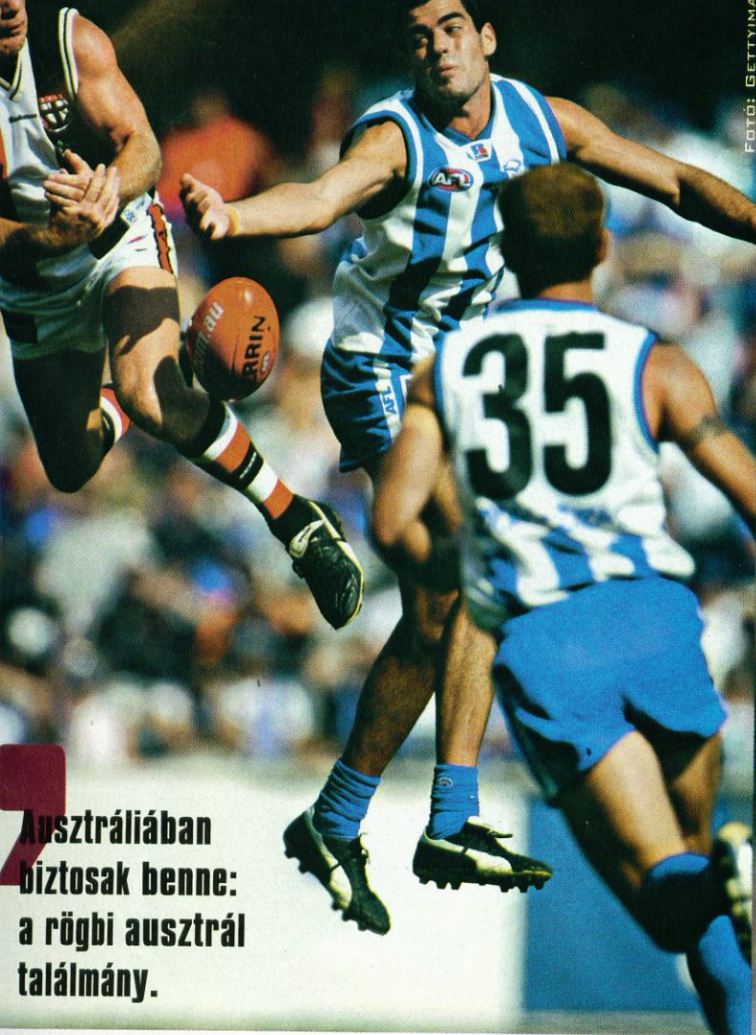
FOTÓ: REUTERS/ADAM PETTY

Nem az ellenfél megfélemlítése a cél. Ők csak „mesélnek”...

rültek az üzletemberek, akik pénzt szimatoltak meg a sportágban, ezért a ligások felé fordultak. Csináljunk a szórakozásukból pénzkereseti lehetőséget, vetették fel, amire a másik fél azonnal vevő volt. Így indultak el a profizmus útján.

A rögbiben csak a közelmúltban, 1995-ben szakítottak az amatőrizmussal, amely akkor már igencsak álmatőrizmus volt. Persze ez főleg a jéghegy csúcsára érvényes, hiszen a sportág széles alapját még mindig a pusztán szórakozásból játszó amatőrök képezik. 1995-re viszont már annyi pénz áramlott be a sportágba, hogy már nevében sem lehetett tartani az amatőrizmust. A mérkőzőközvetítések a televízióknak köszönhetően rendkívül felértékelődtek anyagilag, és ez oda vezetett, hogy feloldották az erre irányuló kötöttségeket.

FOTÓ: GETTYIMAGES

FOTÓ: REUTERS/MARK WALLHEISER

Ausztráliában biztosak benne: a rögbi ausztrál találmány.

Érdemes megemlíteni még a rögbi hét, illetve tíz játékos által játszott változatát. Ezeknek a kialakulása roppant prózai: amikor nem volt ki a tizenötös csapata, és mégis szerettek volna játszani, csökkentették az együttes létszámát. Persze, ennek megfelelően a mérkőzések időtartama is jelentősen csökkent, de volt ennek előnye is: legalább egy héttel vagy akár egy nap alatt is komplett tornákat lehetett lebonyolítani több csapat részvételével.

A rögbi népszerűsége a világon bármely csapatsporttaggal felveszi a versenyt – kivételként tényleg csak a klaszszikus futballt említhetnénk –, annak ellenére, hogy a mérkőzések végeredménye szinte előre borítékolható. Legalábbis a győztes csapat küléte. A sportágban élők azonban állítják: éppen ez a rögbi varázsa. Aki tud, aki felkészült, aki jobb, azt itt sohasem érheti meglepetés. Még véletlenül sem fordulhat elő olyasmi, mint ami például futballban a szeptember eleji Izland-Németország Eb-selejtezőn megesett: a meccs 0-0-s döntetlenül zárult. Rögbiben a jobbik mindig

megverték, és amíg a világ világ, mindig meg is verik a gyengébbeket.

Az is elképzelhetetlen, hogy ha a mérkőzés ugyan számszerűleg már eldőlt, behozhatatlan az egyik csapat előnye, és a másik, a már vesztes fél feladja a küzdelmet, hogy ne a szépitésen fáradozva. Az előnyben lévő csapat sem tartalékol, egyáltalán nem húzza az időt, nem alibiznek a sztárjai. Rögbiben ez nem történhet meg. Aki látott már akár csak egyetlen mérkőzést is, tanúsíthatja, hogy csupán a látottakból, bármikor kapcsolódna is be a mérkőzés nézésébe, nem tudja eldönteni, melyik csapat van előnyben, és melyik hátrányban.

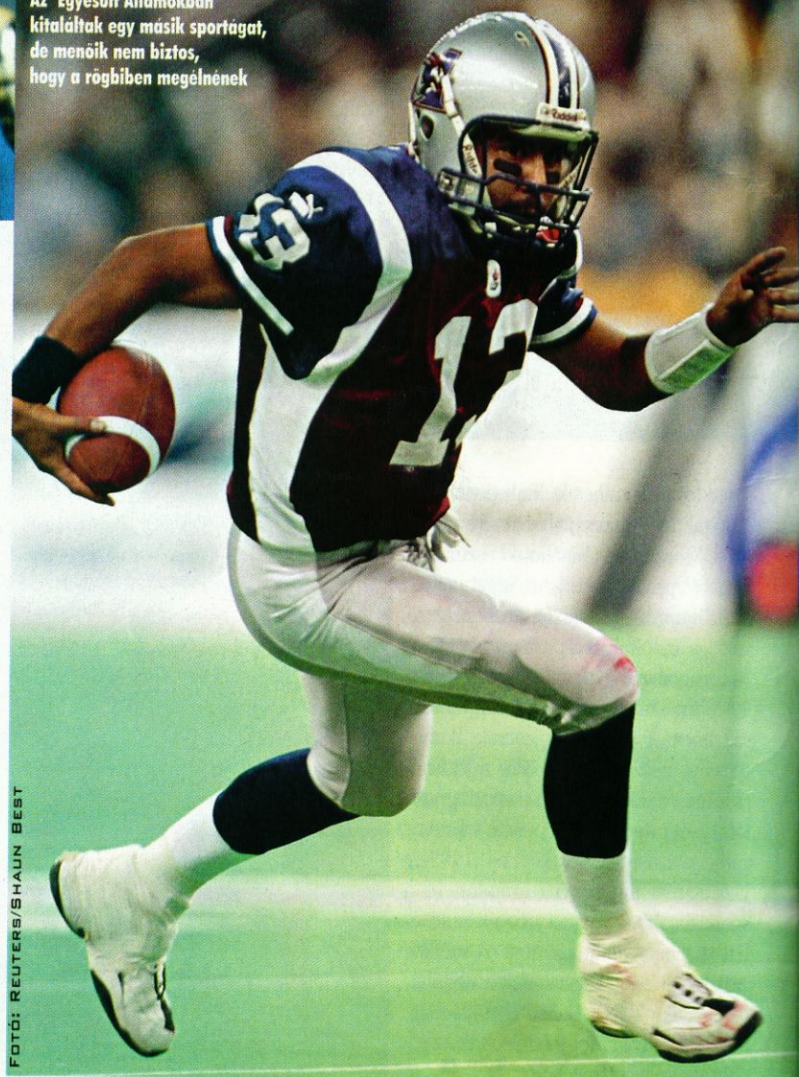
A rögbi, bármilyen meglepően is hangzik, egyáltalán nem veszélyesebb, mint bármelyik másik csapatsportág. Ritka a súlyosabb sérülés, bár a térd- és a bokaszalagok extra igénybevételnek vannak kitéve.

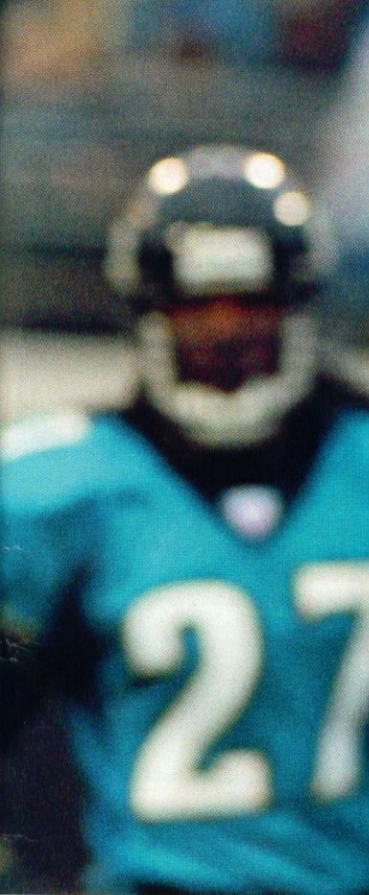
A rögbisek szerint maga a játék egyfajta életszemlélet, filozófia. Megmérteni magukat egy hozzájuk hasonló felfogással szemben, egy olyan csapatsportágban, amelyben a test test elleni játék

FOTÓ: REUTERS/SHAUN BEST

Az Egyesült Államokban kitaláltak egy másik sportágat, de menőik nem biztos, hogy a rögbiben megélnének

ESZTERGOMI ÖTLET

A televíziós közvetítéseknek köszönhetően a magyar rögbibarátok furfangos módját találták meg annak, hogy a világbajnokság összes mérkőzését megnézhessék. Egy ír televíziótársasággal egyeztek meg, amely négyszázezer forint ellenében minden mérkőzésről készített felvételt, pontosabban a televíziós jelet eljuttatja egy esztergomi sportvendéglőbe. Ott a helyiek – nevezett város és a városban működő Vitézek nevű egyesület a hazai rögbi egyik alappillére – napi programként nézhetik meg az aktuális meccseket. Közel sem csak szórakozásból, hanem egyben szakmai fejlődésük végett is, miközben a honi rivális magyar csapatokhoz videokazettán juttatják el a felvételeket. Mert a pályán ugyan nincs barátság és dumálás, de azért betyárbecsület és összetartás is létezik a világon. A négyszázezer forintos összeget egyébként nem csak az esztergomiak dobták össze – személyenként tízezer forintot ért meg nekik –, hasonló összeggel szálltak be a más városokbeli játékosok és rögbibarátok is.

FOTÓ: REUTERS/DARREN STAPLES

alapkövetelmény, és már az első edzéseken tanítják a belemenést, a lerántást, a visszahúzást, minden olyan apró trükköt, amellyel az ellenfelet megakadályozhatják abban, hogy célt érjen el. Tulajdonképpen a szándékosság az egyetlen büntetendő cselekedet, és a pályára lépő felek tisztában vannak vele: nem kérnek, de nem is kapnak kegyelmet. Cél, hogy az edzéseken minél acélosabbá tegyék az izmaikat, mert a fizikai igénybevételt el kell tudni viselni, a fájdalmakat el kell

túrní. Ezt a résztvevők vállalják, talán ezért nem lehet fetregő rögbijátékosokat látni.

Sportági jellemző: mindenki tiszteli a másikat az ellenfelet. Miért is ne tisztelné, hiszen hasonló mentalitással bír, ráadásul közös bennük a sportág iránti szeretet és elkötelezettség. Egymásra vannak utalva, csapatban küzdenek, miközben minden egyes játékosnak saját maga önmegvalósítása a célja.

KRASZ EMIL

ŐFELSÉGE RABJAI ELLOPTÁK A KUPÁT

TIZENKÉT
ÉVVEL
EZELEŐTT
ANGLIÁBAN
VERTÉK MEG
AZ AUSZIK AZ
ANGOLOKAT
A RÖGBI-VB
DÖNTŐJÉBEN.
AZ ELMŰLT
SZOMBATON
ÉPPEN
FORDÍTVA
TÖRTÉNT
MINDEN.

Van abban valami egészen bájos, amikor az ausztrálok POMS-nak (Prisoners of Majesty), vagyis Őfelsége rabjainak nevezik az angolokat. Hiszen az 1700-as évek végén a szigetország börtöneiben már el nem férő rabokat toloncolták át az új gyarmatra, hogy ebből a fejenlethebből alakuljon meg később Ausztrália – 1901-től a Brit Nemzetközösség teljes jogú tagjaként, ám a mai napig formálisan brit korona alá tartozva.

Most eljött a nagy pillanat, hogy legalább a sportban megmutassák az anyaország gögös népének. Ahogy a The Sydney Morning Herald címlapján szereplő első mondatok is bizonyítják, ez a sportbeli rivalizálás egyfajta vicc a két nemzet tagjai között, csakhogy a rögbiben nincs pardon, vicc meg még annyi sem, ez halálosan komoly játék. Hogy érzékeltessük, mennyire az, elárulunk el néhány titkot.

Azt ugye mondanunk sem kell, hogy a 82 957 férőhelyes Stadium Australiában egy gombostűt sem lehetett leejteni szombaton. Ám hogy a szerencsés kiválasztottak hogyan és főként mennyiért juthattak be a három évvel ezelőtti olimpiának is otthont adó szentélybe, az már másik kérdés.

A szervezőbizottság – elsőként a világon – egy aukciós háznak adta el a tikettek negyedét, hogy árverésen értékesítse. A döntőre hónapokkal a megnyitő előtt elfogytak már a zsigák, csakhogy a legelavakultabbaknak nem volt elég idejében a jegypénztárak bejárata elé feküdniük, hogy kipengessék az egyébként is rettenetesen drága belépő árát, hanem licitálniuk kellett. A hivatalos úton – nem a feketepiacon, a metróluljáróban vagy a sarki kocsmában – értékesített jegyek közül 8000 dollárba (kb. másfél millió forintba) került a legdrágább.

Ebben a hatalmas országban még mindig találni olyan helyet, ahol a közvetítési jogot birtokló Chanel Seven nem fogható. Ennek ellenére a Nyugat-Ausztrália nyugati partjaitól 130 kilométerre fekvő tengeri olajfúrótornyok munkásai az esemény fontosságára való tekintettel előben láthatták a derbyt egy speciális összeköttetés révén. De még a Quantas légitársaság a nagy meccs időpontjában éppen úton lévő összes járatán is élő rádióközvetítésben számoltak be a Stadium Australiában zajló találkozóról az ABC kommentátorai. Ha azt mondjuk, az aussiek életében az 1956-os melbourne-i és a 2000-es sydneyi olimpia sem volt akkora jelentőségű, mint a rögbi-vb szombati döntője, talán nem esünk túlzásba.

Aztán tessék, a világbajnoki címvedők hazai pályán, egy nemzetet a hátuk mögött kudarcot vallottak.

A hazaiak megugrottak 5–0-ra, ám az angoloknak büntetőrúgásokkal, majd egy céllal 14–5-re fordítottak. Ekkor jött Elton Flatley, az ausztrálok legveszélyesebb embere (legalábbis labbal), s három hárompontos büntetőrúgásával egyenlített – következhetett a hosszabbítás. A két „főgő”, Flatley, valamint az „anyaország” és a világbajnokság legjobbja, Jonny Wilkinson újabb büntetőivel 17–17-nél még együtt voltak a felek, míg nem a világbajnokságon összesen 113 pontot jegyző Wilkinson egy lendületből elengedett droprúgással el nem döntötte az aranyérem sorsát – Anglia javára.

Tragedia? Az. Nemzethalál. Ha velünk, magyarokkal esik meg ilyesmi. Kiváló kollégánk, a Németországban élő Stefan Lázár nemrégiben az 1954-ben elvesztett labdarúgó-vb döntő és az 56-os forradalom összefüggéseit boncolgatta. Az ausztrálok meg? Higgadtan gratulálnak a hősöknek, akik minden lap, rádióállomás, televíziós csatorna szerint legjobb tudásukat adva, csodálatos harcban buktak el. Olyan küzdelemben, amelyre még a vesztes is büszke lehet.

És higgyék el e sorok írójának, hogy ez nem afféle manír. A végtelenül önironikus, sokszor kimeletlenül önkritikus ausztrálok tudnak veszíteni, és emelt fővel gratulálni a győzteseknek. Tanuljunk tőlük, érdemes!

MARIK BALÁZS
(SYDNEY)

Csak a szándékosság büntetendő, különben nem kérnek és nem kapnak kegyelmet